

CLÀR CÀNAIN

PRÒGRAM TEAGAISG

Comhairle na Gàidhealtachd

2006

Clàr Cànan: Prògram Teagaisg

Ìre: Sgoil-àraich Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànan, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
Useful phrases: e.g. Madainn mhath. Feasgar math. Tapadh leat/leibh. Is mise ... (Ciamar a tha thu?) Tha gu math.	DTT – O/R – 105 Madainn mhath, madainn mhath DTT – O/R – 33/Eisd is Seinn 1 – Madainn mhath Èisd is Seinn – 3 Dè an t-ainm a th’ ort? Aon, Dhà, Trì – 10-9 Is mise an trèan Èisd is Seinn – 2 Ciamar a tha thu?		
Tha/A bheil?/Chan eil	DTT – Cànan – Tha/a bheil?/chan eil		
Simple sentences with <i>Tha</i> and verbal nouns: e.g. Tha mi a’ peantadh/a’ sgioblachadh. Tha mi a’ dèanamh dealbh/a’ cur dath.	DTT – Cànan – Tha/a bheil/chan eil mi a’ sgrìobhadh, leughadh, peantadh, dèanamh dealbh, leum, ruith, coiseachd		
Understand: Dè tha thu a’ dèanamh?	DTT – O/R – 142 Dè tha thu a’ dèanamh		
Simple sentences with <i>Tha/A bheil?/Chan eil</i> and adjectives: e.g. Tha mi mòr/beag. Tha e fuar. Tha i blàth. A bheil thu deiseil?	DTT – Cànan – Tha mi trang, sgìth, mòr, beag, toilichte, fuar, blàth, teth, snog, grànda Èisd is Seinn – 4 Tha mise mòr, tha thusa beag		
Adverbs that go with the above: e. g. An-diugh, fhathast ...	DTT – O/R – 14 Ma tha thu toilichte an-diugh		
Colours: Dubh, geal, dearg, buidhe, gorm, uaine	DTT – Tha e dubh, geal, buidhe, dearg, uaine, liath, gorm, donn, glas, ruadh Paint pots Aon, Dhà, Trì – 3 Dathan Èisd is Seinn – 6 Na solais trabhaig		
Personal pronouns: Mi, thu, e, i ... Mise.	DTT – Cànan – Mi, thu/tu, e, i, sibh, iad; mise, thusa Èisd is Seinn – 7 Obh! Obh! Tha mi fuar! O/R – 130/Èisd is Seinn – 8 Tha mi trang ... sgoil		
Ways of expressing intention: e.g. Tha mi dol a chluich. Dol a dhèanamh dealbh. Understand: Dè tha thu a’ dol a dhèanamh?	DTT – Cànan – Tha mi a’ dol a chluiche, Tha mi dol a dhèanamh dealbh		
Ways of asking for things: e.g. Am faod mi peantadh/cluich le blocaichean/a dhol dhan toileat/peansail fhaighinn? Am faigh mi peansail/Tha mi ag iarraidh peansail.	DTT – Cànan – Am faod mi cluiche?		
Numbers: 1 – 10	Number frieze Aon, Dhà, Trì – 7 Àireamh DTT – O/R – 1 Aon, dhà, trì, is toigh leam fhìn tì DTT – O/R – 35 Aon, dhà, trì, tha cuilean agam		

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P1 Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
Simple statements using 'S e/An e?/Chan e: e.g. 'S e leabhar/teadaidh a tha an sin. 'S e seo mo bhràthair. Seo Màiri.	DTT – Cànain – 'S e/an e?/chan e 'S e sin .../An e sin ...?/'S e/Dè tha an sin?/'S e post a tha ann		
Saying you like/dislike: 'S toigh leam/An toigh leat?/ Cha toigh leam.	DTT – Cànain – 'S toigh leam/cha toigh... Tha e uabhasach math. Chan eil e math. Tha e dona		
Bha/An robh?/Cha robh	DTT – Cànain – Bha/an robh? Cha robh mi a' sgrìobhadh. Bha mi trang.		
Adverbs of time: e.g. Bha mi a' coimhead an telebhisean an-raoir. Bha mi a' cluich. Bha e fuar an-dè.	DTT – Cànain – An-diugh, an-dè, a-màireach; a-nochd, an-raoir, an-dràsta, a-nise, an uair sin; tric, an-còmhnaidh		
Past tense of regular verbs: e.g. Chuir/An do chuir?/Cha do chuir Leugh/ghabh/thuit	DTT – Cànain – Chuir/an do chuir?/cha do chuir; ghabh		
Past tense of some common irregular verbs: e.g. Rinn/An do rinn?/Cha do rinn. Chuala, chunnaic, chaidh, Fhuair.	DTT – Cànain – rinn; chaidh/an deach?/cha deachaidh; chunnaic/am faca?/chan fhaca; chuala/an cuala/cha chuala DTT – Cànain – Thug, beir, ghabh, fhuair		
Adverbs that go with the above: e. g. An-dè, an-raoir e.g. A-muigh, a-mach, a-staigh, a-null, a-nall e.g. Sios, suas e.g. An sin, an seo, thall an sin, a-bhos an seo ...	DTT – Cànain – An-diugh, an-dè, a-màireach; a-nochd, an-raoir, an-dràsta, a-nise, an uair sin; tric DTT – Cànain – A-muigh, a-mach; a-staigh, a-steach; a-bhos, thall; a-null, a-nall DTT – Cànain – Sios, suas, shios, shuas An sin, an seo, an siud		
Understand interrogatives: Dè, Cò? Dè tha sin? Cò tha seo?	DTT – Cànain – Dè, cò, ciamar, carson, cuin? Càite?		
Interrogatives: Cuin? Carson?	DTT – Cànain – Dè, cò, ciamar, carson, cuin? Càite?		
Interrogative: Càite? Càite bheil e?	DTT – Cànain – Dè, cò, ciamar, carson, cuin? Càite? DTT – Cànain – Càite a bheil e/i?		
Ownership (in set phrases): (Cò leis a tha e?) Leamsa a tha e.	DTT – Cànain – Leamsa tha e		
Common comparatives: Nas motha, nas lugha.	DTT – Cànain – Tha sin nas fheàrr, nas motha		
Phrases with simple prepositions/saying where something is: e.g. Tha e air a' bhòrd/aig an doras/fon deasc/anns a' bhogsa. Tha e sa bhùth/san oisean/sa phreasa.	DTT – Cànain – Dheth, air DTT – Cànain – Tha e air a' bhòrd/anns a' bhogsa/fon deasc/anns a' bhaga/aig an taigh DTT – Cànain – Sa bhùth, sa phreasa, sa rùm		
Telling the time: Dè an uair a tha e? Tha e naoi uairean, trì uairean. Am dinneir, àm cluich.			

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P2 Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
Using compound prepositions with nouns: e.g. Faisg air an doras. Coltach ri cat. Còmhla ri Calum. Ri taobh an deasc. Air cùl Màiri. Air beulaibh an deasc.	DTT – Cànain – Faisg air an doras DTT – Cànain – Ri taobh an dorais/ri taobh an deasc/air cùl Màiri		
Using compound prepositions with pronouns: e.g. Faisg orm. Coltach riut. Còmhla rithe. Ri mo thaobh. Air a chùlaibh. Air do bheulaibh.	DTT – Cànain – Faisg orm, coltach riut DTT – Cànain – Ri mo thaobh, air mo chùlaibh		
Distinguish between: Le, còmhla ri	DTT – Cànain – Còmhla rium, le/leam		
Ways of saying 'to': Ri, gu, do, chun ...	DTT – Cànain – Ri, gu, do		
Some common forms of personal prepositions (selection as needed): <i>from</i> Rium/riut, agam/agad/aige/aice, dhomh/dhut, leam/leat, orm/ort, dhiom/dhiot. Agamsa.	DTT – Cànain – rium/riut, agam/agad, dhomh/dhut, leam/leat, orm/ort, dhiom/dhiot; Agamsa		
Using the above to complete the sense of particular verbs: e.g. Thuirt e rium. Thug e dhomh. Chuir mi orm/dhiom.			
Talking about possession: a) Mo dhadaidh, do làmh b) An leabhar agad c) Tha/A bheil?/Chan eil piuthar agam.	DTT – Cànain – Mo dhadaidh, am peansail agam DTT – Cànain – Tha/chan eil peansail agam		
Using more comparatives/superlatives: e.g. Tha e nas fheàrr. 'S e Màiri as motha.	DTT – Cànain – Tha sin nas fheàrr, nas motha		
Other ways of comparing things: e.g. Cho mòr ri ... Ro mhòr	DTT2 – Cànain – Ro mhòr, Cho mòr ri		
Understanding orders or instructions and using some of them: <i>from</i> Leum, ruith, Cuir an sin e, Fàg sin. Can ris. Thoir dhomh. Cuir ort do chòta. Cuir air an solas.			

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P3 Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
Future tenses with <i>Bidh/Am bi?/Cha bhi</i> : e.g. Am bi Cleasachd ann a-màireach? Bidh sinn a' dol air saor-làithean ann an dà latha eile.	DTT – Cànain – Bi, na bi, dèan, cuir		
Future tense of some common regular and irregular verbs: e.g. An cuir mi seo air a' bhòrd? Cuiridh/Cha chuir. Nì mi sin ann am mionaid. Nì/An dèan/Cha dèan.	DTT – Cànain – Bi, na bi, dèan, cuir DTT – Cànain – Nì/an dèan/cha dèan; Chì mi thu		
Adverbs that go with the above: e.g. A-nochd, a-màireach, an ceartuir, a-rithist, ann am mionaid, tric	DTT – Cànain – An-diugh, an-dè, a-màireach; a-nochd, an-raoir, an-dràsta, a-nise, an uair sin; tric, an-còmhnaidh		
More adverbs: e.g. An-dràsta, a-nise ...	DTT – Cànain – An-diugh, an-dè, a-màireach; a-nochd, an-raoir, an-dràsta, a-nise, an uair sin; tric, an-còmhnaidh		
Statements based on the use of <i>Feumaidh, Is urrainn dhomh ... Faodaidh</i> , with no object or with noun object only: e.g. Feumaidh mi falbh. Chan urrainn dhomh snàmh. Am faod mi an leabhar a leughadh? Am faod mi a dhol a-mach?	DTT – Cànain – Feumaidh mi falbh DTT – Cànain – Feumaidh tu còta DTT – Cànain – Chan urrainn dhomh snàmh DTT – Cànain – Am faod mi cluiche? DTT – Cànain – Am faod mi dealbh a dhèanamh?		
Set phrase: Tha mi a' smaoinichadh gu bheil.	DTT – Cànain – A' smaoinichadh gu bheil		
Present tense with pronoun object: e.g. Tha mi gad fhaicinn. Tha mi ga dhèanamh a-rithist.	DTT – Cànain – Tha mi gad fhaicinn		
Common phrases with <i>a bhith</i> : 'S toigh leam a bhith a' peantadh.			
Nouns with the article: e.g. Am bòrd, a' bhùth, an t-seacaid.	DTT – Cànain – Am peansail, a' bhùth, an t-seacaid Cait, piseagan		
Plurals of some nouns: e.g. Cait, piseagan, àitichean. Aon bhòrd, dà bhòrd.	DTT – Cànain – Am peansail, a' bhùth, an t-seacaid Cait, piseagan		
Nouns with adjectives: e.g. Còta dubh. Seacaid gheal.	DTT – Cànain – Cat dubh, piseag gheal		

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P5 Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
Compound question words: e.g. Dè cho fada? Dè cho trom? Cia mhead? Cò ris? Cò dha? Cò às? Cò leis? Carson nach eil? Cò nach robh? Dè an seòrsa? Dè an uair a tha e? Dè an latha a tha ann Dè an t-seacaid a chuireas mi orm?	DTT2 – Cànain – Dè cho fada? Dè cho trom? Cia mhead? Cò ris? Cò dha? Cò às? Cò leis? Carson nach eil? Dè an seòrsa? Dè an uair a tha e? Dè an t-ainm a tha ort?		
Revision of prepositional pronouns, and more forms: e.g. Agam, agad, aige, aice, againn, agaibh, aca Thugam ... Romham ... Troimhe			
Revision of irregular verbs, including more forms: Chunnaic/am faca?/chan fhaca	DTT – Cànain – rinn; chaidh/an deach?/cha deachaidh; chunnaic/am faca?/chan fhaca; chuala/an cuala/cha chuala		
Fhuair/an d' fhuair/cha d' fhuair, gheibh, am faigh, chan fhaigh Rug, an do rug ...	DTT – Cànain – Thug, beir, ghabh, fhuair		
Revision/completion of various other categories, e.g.:			
a) Nouns – plurals etc			
b) Plural/comparative of adjectives			
c) More adverbs			
d) Plural of imperative – Fuirichibh ...	DTT2 – Cànain – Bithibh, Fuirichibh		
e) Mi fhein ... Mo, do ... Mise, thusa ...	DTT2 – Cànain – Mi fhèin, thu fhèin		
f) Nach eil? Nach robh? Nach e?	DTT2 – Cànain – Nach eil? Nach robh? Nach e? Nach ann?		
Other revision/completion of categories/reinforcement as required.			
Appropriate idiomatic expressions.			

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P6

Teirm 1

Teirm 2

Teirm 3

Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
<p>Relative clauses: Thog mi an leabhar a dh'fhàg thu air an deasc. Ma tha sibh deiseil, falbhaidh sinn. Nuair a bha mi a' tighinn an seo, chunnaic mi rabaid.</p>	<p>DTT2 – Cànain – Ma tha tu deiseil, faodaidh tu falbh Mas e sin a thuir e, Nuair a bhios... Nuair a bha mi a' tighinn don sgoil, chunnaic mi rabaid</p>		
<p>More relative clauses: Trohadh an seo nuair a bhios tu deiseil an sin. Mas e sin a tha thu ag iarraidh, gheibh thu e. On a tha ... Fhad 's a tha ... Ged a bha ...</p>	<p>DTT2 – Cànain – Ma tha tu deiseil, faodaidh tu falbh Mas e sin a thuir e, Nuair a bhios... Nuair a bha mi a' tighinn don sgoil, chunnaic mi rabaid</p>		
<p>Noun clauses with <i>gu</i> (full range): Tha mi a' smaoinichadh gu bheil sin ceàrr. Bha e a' ràdh gun robh e sgìth. Tha mi a' smaoinichadh gum bi sin ceart gu leòr.</p>	<p>DTT2 – Cànain – A' ràdh gu bheil ... A' smaoinichadh gum bi ... Thuir e gun robh ... Gun do thog ... Gun do rinn ...</p>		
<p>More noun clauses: Thuir e gun do rinn e gu leòr. Tha mi a' smaoinichadh gum e dealbh Maire as fheàrr.</p>	<p>DTT2 – Cànain – A' ràdh gu bheil ... A' smaoinichadh gum bi ... Thuir e gun robh ... Gun do thog ... Gun do rinn ...</p>		

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: P7 Teirm 1 Teirm 2 Teirm 3 Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
<p>Usages with tha and verbal nouns</p> <p>Revise use of <i>tha</i> + verbal noun + pronoun object: e.g. Tha mi gad fhaicinn.</p>			
<p>Usages with other verbs and verbal nouns</p> <p>Revise and develop the following structure (noun object or no object): Feumaidh mi falbh. Dh’iarr e orm tilleadh. Bu chòir dhut fuireach. Tha e air/an dèidh falbh. Feumaidh tu do dhinnear a chrìochnachadh. Bu toigh leam seo a chur ceart.</p>			
<p>More usages with verbal noun</p> <p>Develop use of the above construction with pronoun object: Feumaidh mi d’ fhaicinn. Tha agam ri an dèanamh a-rithist.</p>			
<p>Usages with verbal noun ‘Infinitives’: Tha mi a’ dol a dhèanamh dealbh. Dh’fhòn e a dh’innse sin. With pronoun object: Tha mi a’ dol ga dhèanamh a-rithist. Tha mi a’ dol gam faicinn a-màireach.</p>	<p>DTT – Tha mi a’ dol a chluiche, dol a dhèanamh dealbh</p>		
<p>Usages with verbal noun Passives: Chaidh ceathrar a leòn. Chaidh an cù a fhliuchadh. Chaidh a faicinn anns a’ bhaile. Chaidh mo leòn.</p>	<p>DTT2 – Cànain – Chaidh an taigh a leagail, Chaidh mo leòn</p>		

Clàr Cànain: Prògram Teagaisg

Ìre: S1/2

Teirm 1

Teirm 2

Teirm 3

Teirm 4

Targaidean Cànain, le eisimpleirean/Language Targets	Stuth/Dòigh-teagaisg - Resource/Method	Measadh	An Ath Cheum
<p>Advanced noun and relative clauses</p> <p>Tha e a' ràdh nach eil. Nach do rinn. Nach bi. Gur ann. Nach ann.</p> <p>Ged nach eil, o nach eil, fhad 's nach eil ...</p> <p>Mura bheil. Mus dèan thu ... Far an do thuit e.</p> <p>Am fear aig an robh. Am fear nach robh.</p> <p>An e sin na rinn thu? 'S e sin na bha ann. Chunnaic thu na bha ann ...</p> <p>Tha fhios am cuin a thachair e. An cuala tu cò a bha ann? Chì mi a bheil e a-staigh. A bheil fhios càite an deachaidh e?</p>			
<p>Passives with tha and air</p> <p>Tha mi air mo leòn. Tha mi air mo nàrachadh.</p>			
<p>Tha with nouns</p> <p>Tha e na dhotair. Na bi nad amadan. Tha an taigh na theine.</p>			
<p>Bu, b' e.</p>			
<p>Bhiodh... Chuireadh.</p>			